

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Ing. Viery Horčicové a soudců Mgr. Martina Lachmanna a JUDr. Jaromíra Klepše v právní věci

žalobce: **K. M.**
bytem [adresa bydliště]

proti

žalovanému: **Magistrát hlavního města Prahy**
sídlem Mariánské nám. 2/2, Praha 1

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 13. 7. 2016, čj. MHMP 1213300/2016

takto:

- I.** Rozhodnutí žalovaného ze dne 13. 7. 2016, čj. MHMP 1213300/2016, **se zrušuje** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.
- II.** Žalovaný **je povinen** zaplatit žalobci náhradu nákladů řízení ve výši 3 000 Kč, a to do jednoho měsíce od právní moci tohoto rozsudku k rukám žalobce.

Odůvodnění:

I. Předmět řízení a vymezení sporu

1. Žalobce se podanou žalobou domáhá zrušení rozhodnutí žalovaného ze dne 13. 7. 2016, čj. MHMP 1213300/2016 (dále též „**Napadené rozhodnutí**“), kterým bylo zamítnuto odvolání žalobce a potvrzeno rozhodnutí Úřadu městské části Praha 9, odboru občanskoprávního (dále jen „**správní orgán prvního stupně**“) ze dne 30. 5. 2016, čj. P09 26254/16/49 (dále též „**Prvostupňové rozhodnutí**“).

Shodu s prvopisem potvrzuje S. Š.

2. Prvostupňovým rozhodnutím správní orgán prvního stupně v řízení zahájeném na žádost osoby zúčastněné na řízení zrušil podle § 12 odst. 1 písm. c) a odst. 2 zákona č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**zákon č. 133/2000 Sb.**“), údaj o místě trvalého pobytu žalobce na adrese Praha 9 – Vysočany, Podkovářská 933/1.

II. Rozhodnutí žalovaného (napadené rozhodnutí)

3. Žalovaný v odůvodnění Napadeného rozhodnutí shrnul předchozí průběh správního řízení, sumarizoval závěry vyslovené v Prvostupňovém rozhodnutí a reprodukoval obsah námitek, jimiž žalobce proti těmto závěrům v odvolání proti Prvostupňovému rozhodnutí brojil.
4. Žalovaný s poukazem na § 12 odst. 1 písm. c) a odst. 2 zákona č. 133/2000 Sb. konstatoval, že z výpisu z katastru nemovitostí ze dne 25. 4. 2016, LV [číslo, obec, k. ú.], je zřejmé, že navrhovatelka (osoba zúčastněná na řízení) je jediným vlastníkem bytové jednotky č. 933/639 na předmětné adrese, a je tak oprávněna k podání žádosti o zrušení údaje o místě trvalého pobytu žalobce (svého syna) podle § 12 odst. 2 téhož zákona. Žalovaný poukázal na to, že předmětnou skutečnost ověřil nahlédnutím do katastru nemovitostí dne 28. 6. 2016.
5. Žalovaný dále uvedl, že další podmínkou pro zrušení údaje o místě trvalého pobytu je zánik užívacího práva. Konstatoval, že žalobce své právo bydlet v předmětném bytě odvozoval od souhlasu své matky, osoby zúčastněné na řízení. Vzhledem k tomu, že osoba zúčastněná na řízení svůj souhlas odvolala, odvozené užívací právo žalobce podle žalovaného zaniklo a žalobci tak k předmětnému bytu nesvědčí žádný jiný právní důvod bydlení.
6. Skutečnost, že žalobce předmětný byt neužívá, vyplývá dle žalovaného z předloženého spisového materiálu, zejména z podaného návrhu, ze svědecké výpovědi D. Z., a z vyjádření osoby zúčastněné na řízení k podanému odvolání. Rovněž sám žalobce podle žalovaného při ústním jednání dne 30. 5. 2016, a také ve svém odvolání uvedl, že má v současné době pronajatý byt. Žalovaný v této souvislosti dále odkázal na názor zástupkyně veřejného ochránce práv, RNDr. Jitky Seitlové z roku 2007, který se týká hodnocení podmínek uvedených v ustanovení § 12 odst. 1 písm. c) zákona č. 133/2000 Sb., jenž dle žalovaného odpovídá závěrům zastávaným obecnými soudy (v tomto směru žalovaný poukázal na rozsudek Městského soudu v Praze čj. 7 Ca 281/2006 - 48 ze dne 2. 4. 2008). Žalovaný uzavřel, že neužívání předmětného bytu žalobcem proto považoval za prokázané.
7. K námitkám uvedeným v odvolání žalovaný konstatoval, že v daném případě došlo k naplnění všech zákonných podmínek potřebných k úspěšnému zrušení údaje o místě trvalého pobytu občana uvedených v ustanovení § 12 odst. 1 a 2 zákona č. 133/2000 Sb., kterými jsou podání žádosti vlastníkem nebo oprávněnou osobou, zánik užívacího práva a neužívání bytu (viz výše).
8. K námitce týkající se navrženého důkazu (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 9. 2006, čj. 2 As 50/2005 - 53), žalovaný podotknul, že po skončení dokazování v rámci ústního jednání dne 30. 5. 2016 měl správní orgán prvního stupně již dostatek podkladů pro vydání rozhodnutí ve věci samé, žalobce byl s těmito podklady před vydáním rozhodnutí seznámen a neměl k dané věci dalších námitek (viz protokol o ústním jednání ze dne 30. 5. 2016). Správní orgán prvního stupně proto poté podle žalovaného vyhotovil rozhodnutí ve věci, které téhož dne doručil do datové schránky žalobce. Tímto jednáním tak nebyla podle žalovaného žalobci způsobena žádná újma, navíc tento důkaz není ani důkazním prostředkem ve smyslu ustanovení § 51 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**správní řád**“), ale toliko obecně známou skutečností, kterou není třeba v řízení provádět. Účastník proto může podle žalovaného v rámci řízení na rozsudek odkazovat, aniž by bylo třeba provést jej např. čtením jeho listinné podoby. Žalovaný s poukazem na § 3, § 2 a § 50 odst. 4 správního řádu uvedl, že dle § 52 správního řádu je provedení důkazů v kompetenci správního orgánu. Ten není

dle žalovaného návrhy účastníků vázán, vždy však provede důkazy, které jsou potřebné ke zjištění stavu věci.

9. K námitkám týkajícím se vyživovací povinnosti žalovaný v odůvodnění Napadeného rozhodnutí konstatoval, že dnem 1. 1. 2012 nabytí účinnosti zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**občanský zákoník**“), kterým byl mimo jiné zrušen zákon č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**zákon o rodině**“). Žalovaný uvedl, že vztahy mezi rodiči a dětmi jsou upraveny v části druhé občanského zákoníku. Poznamenal, že „*podle ustanovení § 859 občanského zákoníku není vyživovací povinnost a právo na výživné součástí rodičovské odpovědnosti a jejich trvání nezávisí na nabytí zletilosti ani svéprávnosti. Rodičovská odpovědnost zahrnuje povinnosti a práva rodičů, která spočívají v péči o dítě, zahrnující zejména péči o jeho zdraví, jeho tělesný, citový, rozumový a mravní vývoj, v ochraně dítěte, v udržování osobního styku s dítětem, v zajišťování jeho výchovy a vzdělání, v určení místa jeho bydliště, v jeho zastupování a spravování jeho jmění; vzniká narozením dítěte a zaniká, jakmile dítě nabude plné svéprávnosti. Plně svéprávným se člověk stává zletilostí, tj. dovršením osmnáctého roku věku*“. V návaznosti na uvedené přitom dodal, že „*jelikož rodičovská odpovědnost zaniká nabytím plné svéprávnosti dítěte, nejsou tak rodiče povinni zletilému dítěti poskytovat bydlení*“. Žalovaný konstatoval, že rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 10. 2013, čj. 9 As 121/2012 - 47, „*podle něhož mělo být dle názoru žalobce v jeho věci rozhodnuto, se týkal zrušení údaje o místu trvalého pobytu nezletilého dítěte*“, přičemž v návaznosti na stručnou citaci z uvedeného rozhodnutí uzavřel, že námitky žalobce „*nepovažuje za důvodné pro jiné posouzení věci, než jaké učinil správní orgán prvního stupně*“.
10. Žalovaný dále uvedl, že z přihlášení občana k trvalému pobytu nevyplývají žádná práva k objektu (resp. k bytu) ani k vlastníkovu nemovitosti (resp. k nájemci bytu). O skutečnosti, že údaj o místu trvalého pobytu má pouze evidenční charakter, svědčí dle žalovaného i soudní judikatura, včetně závěrů uvedených ve výše označeném rozsudku Městského soudu v Praze.

III. Žaloba

11. Žalobce v podané žalobě obecně předeslal, že nezákonnost rozhodnutí spatřuje v porušení článku 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, jehož porušením mu bylo upřeno právo na spravedlivý proces, a v porušení zásady legitimního očekávání. Žalobce měl za to, že byl postupem správních orgánů zkrácen na svých právech, když mu trvalý pobyt neměl být zrušen.
12. Žalobce namítl, že dne 30. 5. 2016 prostřednictvím datové schránky navrhl důkaz, a sice rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 9. 2006, čj. 2 As 50/2005 - 53. Předmětné podání bylo dle žalobce žalovanému doručeno dne 30. 5. 2016 v 10:32:06 hodin, přičemž Prvostupňové rozhodnutí bylo žalobci doručeno téhož dne v 16:14:24 hodin. Správní orgán prvního stupně se však v tomto rozhodnutí vůbec nevypořádal s žalobcem navrženým důkazem.
13. Žalobce dále namítl, že žalovaný potvrdil rozhodnutí správního orgánu prvního stupně, který však podle žalobce postupoval v rozporu s žalobcem citovanými závěry vyslovenými v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 10. 2013, čj. 9 As 121/2012 - 47. Správní orgány podle žalobce předmětný názor Nejvyššího správního soudu ignorovaly, čímž dle žalobce porušily zásadu legitimního očekávání.
14. Žalobce rozvedl, že trvalý pobyt mu neměl být zrušen, neboť k němu má jeho matka, osoba zúčastněná na řízení, vyživovací povinnost současně s povinností zajistit mu bydlení, kterou však neplní. Plnění této povinnosti přitom podle žalobce nelze dovozovat z placení prozatímního výživného přiznaného předběžným opatřením, jež není rozhodnutím ve věci samé.
15. Žalobce navrhl, aby soud Napadené rozhodnutí zrušil pro nepřezkoumatelnost, neboť se nevypořádává s jím navrženým důkazem, a/nebo pro nezákonnost, která spočívá v porušení zákona, resp. ignorování toho, že povinnost poskytovat mu bydlení ukládá osobě zúčastněné na řízení občanský zákoník, což však správní orgány v rozporu se závěry vyslovenými v rozsudku Nejvyššího správního soudu nebraly na zřetel.

Shodu s prvopisem potvrzuje S. Š.

16. Žalovaný podle žalobce vůbec nepochopil jeho argumentační linii, což je dle žalobce patrné z jím označené části odůvodnění Napadeného rozhodnutí, když žalovaný ignoroval, že dle Nejvyššího správního soudu „*v některých krajních případech může právo strpění jejich pobytu v bytě založit i zvláštní zákon*“. Žalovaný nadto podle žalobce v odůvodnění Napadeného rozhodnutí argumentuje protichůdně, když v jedné větě dospívá k názoru, že „*vyživovací povinnost a právo na výživné nejsou součástí rodičovské odpovědnosti a jejich trvání nezávisí na nabytí zletilosti ani svéprávnosti*“, avšak současně uvádí, že „*jelikož rodičovská odpovědnost zaniká nabytím plné svéprávnosti dítěte, nejsou tak rodiče povinni zletilému dítěti poskytovat bydlení*“. Na jedné straně tedy žalovaný podle žalobce povinnost rodiče poskytovat dítěti bydlení a výživné (správně) separuje od rodičovské odpovědnosti, avšak na druhé straně (nesprávně) argumentuje tím, že výše zmíněné povinnosti rodiče jsou součástí rodičovské odpovědnosti, která je vázána na nabytí plné svéprávnosti, resp. zletilosti. V tomto směru žalobce rovněž poukázal na relevantní doktrinální závěry

IV. Vyjádření žalovaného a replika žalobce

17. Žalovaný ve svém vyjádření k žalobě ze dne 11. 4. 2017 uvedl, že je nadále přesvědčen, že v daném případě byly naplněny všechny zákonné podmínky potřebné v souladu s ustanovením § 12 odst. 1 písm. c) a odst. 2 zákona č. 133/2000 Sb. pro zrušení údaje o místu trvalého pobytu žalobce a odkázal na odůvodnění Napadeného rozhodnutí. Poznamenal, že údaj o místu trvalého pobytu občana je údajem toliko evidenčním, což vyplývá mimo jiné i z ustanovení § 10 odst. 2 zákona. Žalobce nebyl podle žalovaného rozhodnutím ani postupem správních orgánů nijak zkrácen na svých právech.
18. K neprovedení důkazu rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 9. 2006, čj. 2 As 50/2005 - 53, správním orgánem prvního stupně žalovaný podotknul, že „*tento s projednávanou věcí nijak nesouvisí*“. Žalobce na něj dle žalovaného poukazoval proto, jak dle žalovaného ostatně vyplývá i z jeho vyjádření ze dne 30. 5. 2016, aby podpořil své tvrzení, že správní orgán by měl při svém rozhodování přihlížet i k občanskému zákoníku, popř. i k jiným soukromoprávním předpisům.
19. K námitkám poukazujícím na ignorování rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 10. 2013, čj. 9 As 121/2012 - 47, správními orgány obou stupňů žalovaný uvedl, že případ prezentovaný soudem se jednak skutkově s případem žalobce vůbec neshoduje (šlo o nezletilé dítě, které měla v péči matka a uspokojovala tak i jeho potřebu bydlení, přičemž otec, který podal návrh na zrušení údaje o místu trvalého pobytu, byl soudem zavázán k placení výživného, kdežto žalobce je zletilý, bydlel u matky, a dobrovolně se od ní odstěhoval, což dle žalovaného plyne z vyjádření osoby zúčastněné na řízení založeného na čl. 18 spisu správního orgánu prvního stupně). Nadto jde dle žalovaného o citaci z odůvodnění rozsudku vytrženou z kontextu, když z odůvodnění citovaného rozsudku dále vyplývá, že výživné v sobě v souladu s judikaturou civilních soudů náklady na bydlení již obsahuje, nelze proto na osobě zúčastněné na řízení požadovat, aby synovi nad rámec výživného stanoveného soudem zabezpečovala bydlení. Názor žalobce, že jeho matka je kromě plnění vyživovací povinnosti povinna zajistit mu bydlení a že k plnění této povinnosti ji dokonce zavazuje občanský zákoník, pokládal žalovaný za nesprávný. Z vyjádření osoby zúčastněné na řízení je dle žalovaného dále patrné, že matka svoji vyživovací povinnost plní, plní ji i otec žalobce, celkově žalobce dostává 8 000 Kč měsíčně.
20. Žalovaný považoval za lichou domněnku žalobce, že jeho matka je povinna strpět užívání bytu v jejím vlastnictví osobou žalobce, neboť se jedná o krajní případ založený dříve zákonem o rodině, nyní příslušnými ustanoveními občanského zákoníku upravující vztahy mezi rodiči a dětmi.
21. Žalovaný zdůraznil, že při svém rozhodování k občanskému zákoníku přihlédl, vycházel přitom z ustanovení § 859 citovaného zákona. Žalovaný žalobci přisvědčil potud, že vyživovací povinnost je vázána na skutečnost faktické povahy, tedy na fakt, kdy je „*dítě schopno se samo živit*“. Výše uvedeným však bylo dle žalovaného prokázáno, že žalobce, sám sebe označující za

„nezaopatřené dítě“, je schopen se sám živit; jednak je příjemcem výživného od obou rodičů a rovněž si může přivydělat. Žalovaný doplnil, že by považoval za rozporné s dobrými mravy, pokud by byla osoba zúčastněná na řízení povinna platit žalobci výživné, jehož konečná výše dosud není známa, a současně musela strpět užívání jejího bytu osobou žalobce.

22. Nad rámec uvedeného žalovaný konstatoval, že žalobce si v mezidobí zvolil nové místo trvalého pobytu.
23. Žalobce v replice ze dne 21. 4. 2017 setrval na své žalobní argumentaci a reagoval na závěry předestřené žalovaným v jeho vyjádření. Zpochybil přitom mj. tvrzení, že se z bytu dobrovolně odstěhoval a trval na tom, že z něj byl osobou zúčastněnou na řízení vyhozen. Trval na tom, že v době vydání Napadeného rozhodnutí nebyla vyživovací povinnost nijak plněna, a to ani na základě předběžného opatření. Zopakoval rovněž námitku nepřezkoumatelnosti Napadeného rozhodnutí pro nesrozumitelnost spočívající v označeném rozporu v jeho odůvodnění.

V. Posouzení věci Městským soudem v Praze

24. Městský soud v Praze ověřil, že žaloba byla podána včas, osobou k tomu oprávněnou a splňuje všechny formální náležitosti na ni kladené. Soud přezkoumal žalobou napadené rozhodnutí i řízení, které mu předcházelo, v rozsahu žalobních bodů, kterými je vázán (§ 75 odst. 1 a 2 s. ř. s.), přitom vycházel ze skutkového a právního stavu v době vydání rozhodnutí. Shledal přitom rovněž vady, k nimž byl povinen přihlédnout z moci úřední. O podané žalobě soud rozhodl bez nařízení jednání, když byly pro takový postup dány předpoklady stanovené v § 76 odst. 1 s. ř. s. (účastníci ostatně s rozhodnutím ve věci bez jednání rovněž souhlasili – soud jejich souhlas v souladu s § 51 odst. 1 větou druhou s. ř. s. presumoval).
25. V posuzované věci je předmětem sporu mezi účastníky posouzení otázky zákonnosti postupu správních orgánů, které žalobci v řízení zahájeném k návrhu osoby zúčastněné na řízení zrušily podle § 12 odst. 1 písm. c) a odst. 2 zákona č. 133/2000 Sb. údaj o místě trvalého pobytu žalobce na adrese [uvedená adresa].
26. Správní soudy v minulosti k institutu trvalého pobytu vyslovily, že místem trvalého pobytu se podle ustanovení § 10 odst. 1 zákona č. 133/2000 Sb. rozumí adresa pobytu občana v České republice. Tuto adresu si občan sám zvolí, a to zpravidla v místě, kde má rodinu, rodiče, byt nebo zaměstnání. Občan může mít jen jedno místo trvalého pobytu, a to v objektu, který je označen číslem popisným nebo evidenčním, popřípadě orientačním číslem a který je určen pro bydlení, ubytování nebo individuální rekreaci. Předmětný zákon přitom výslovně stanoví [§ 10 odst. 2], že z přihlášení občana k trvalému pobytu nevyplývají žádná práva k objektu ani k vlastníkovu nemovitosti. Znamená to, že rozhodnutí ohlašovny nemá soukromoprávní důsledky a že se nikdo pouze na základě zaevidování, nezaevidování či zrušení údaje o místě trvalého pobytu nemůže domáhat vydání objektu bydlení, užívacího práva v něm, či naopak jeho vyklizení (srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 2. 2007, čj. 2 As 64/2005 - 108). Zdůrazňuje se tím evidenční (nikoli však výlučný) charakter institutu trvalého pobytu. Rozšířený senát Nejvyššího správního soudu v této souvislosti dále dovodil, že součástí veřejného subjektivního práva na zvolení místa trvalého pobytu je také právo na to, aby na zvolené adrese místa trvalého pobytu nebyly evidovány osoby, které pro to nesplňují nebo přestaly splňovat zákonné podmínky (srov. shodně rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 10. 2013, čj. 9 As 121/2012 - 47).
27. Správní soudy rovněž opakovaně judikovaly, že podmínky pro zrušení údaje o místě trvalého pobytu upravuje § 12 odst. 1 písm. c) zákona o evidenci obyvatel, ve znění zákona č. 53/2004 Sb. Podle tohoto ustanovení ohlašovna rozhodne o zrušení údaje o místě trvalého pobytu, zaniklo-li užívací právo občana k objektu nebo vymezené části objektu, jehož adresa je v evidenci obyvatel uvedena jako místo trvalého pobytu občana a neužívá-li občan tento objekt nebo jeho vymezenou část. K tomu, aby mohl být údaj o místě trvalého pobytu zrušen, je tedy potřeba

Shodu s prvopisem potvrzuje S. Š.

splnit (i.) podmínku zániku užívacího práva k příslušnému objektu nebo jeho části a současně (ii.) podmínku faktického neužívání tohoto objektu nebo jeho části touto osobou. Jsou-li tyto podmínky splněny, příslušná ohlašovna údaj zruší; zákon při tom neposkytuje žádný prostor pro správní uvážení. Návrh podává vlastník objektu nebo jiná oprávněná osoba k objektu dle § 12 odst. 2 cit. zákona (srov. např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 4. 2013, čj. 1 As 143/2012 - 38, či ze dne 23. 10. 2013, čj. 9 As 121/2012 - 47).

28. V posuzovaném případě je předmětem sporu naplnění pouze první z uvedených podmínek, o naplnění druhé podmínky sporu mezi účastníky řízení není.
29. Nejvyšší správní soud ustáleně judikuje, že při posuzování splnění první podmínky stanovené § 12 odst. 1 písm. c) zákona č. 133/2000 Sb. je tedy nezbytné ze strany správního orgánu nejdříve určit, zda odhlašovaná osoba má odvozený či neodvozený titul k užívání k bytu (objektu či jeho části), podle tohoto závěru pak posoudit, jakým způsobem lze zánik jejího užívacího práva prokázat a zda odhlašovatel tomuto ve smyslu § 12 odst. 2 téhož zákona vyhověl. Je možno shrnout, že u neodvozeného titulu užívání vždy existuje zcela samostatné právo odhlašované osoby užívat objekt a odhlašovatel zánik tohoto práva musí prokázat, zpravidla doložením zániku smluvního vztahu či jiné právní skutečnosti, na základě které neodvozený titul k užívání v minulosti vznikl. V případě, že je právo užívání bytu odhlašované osoby odvozeno od souhlasu odhlašovatele (či jiné osoby), k prokázání zániku užívacího práva je nutné doložit pouze odvolání tohoto souhlasu (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 10. 2013, čj. 9 As 121/2012 - 47).
30. Nejvyšší správní soud nicméně v naposledy označeném rozhodnutí akcentoval, že jakkoli je tento důkaz, tj. doložení odvolání souhlasu s užíváním bytu odvozeným uživatelem ve většině případů dostatečný k prokázání splnění první podmínky § 12 odst. 1 písm. c) zákona č. 133/2000 Sb., a ohlašovna je povinna ho akceptovat, připadají v úvahu rovněž výjimky pro situace, kdy by v řízení byly zjištěny okolnosti, které by zpochybňovaly možnost odvolání tohoto souhlasu.
31. Jak žalobce namítal již ve správním řízení (včetně argumentace před správním orgánem prvního stupně), Nejvyšší správní soud v uvedeném rozhodnutí aproboval, že *„přestože podstatou vzniku odvozeného práva k užívání bytu je dobrovolné svolení neodvozeného uživatele s jejich sdílením společného bydlíště, v některých krajních případech může právo strpění jejich pobytu v bytě založit i zvláštní zákon. V případě vztahu rodičů a dětí je jím zákon o rodině. Zde upravené vztahy mohou v určitých situacích znemožnit rodičům odvolat souhlas s užíváním jejich bytu pro děti, které nemají možnost jinak uspokojit svoji potřebu bydlení. Tyto skutečnosti však v žádném případě nezkoumá ohlašovna v řízení o zrušení údaje o trvalém pobytu z úřední povinnosti, je nutno, aby je tvrdil a prokázal účastník řízení (či jeho zástupce, pokud se jedná o nezletilé dítě), který se případně nemožnosti zrušení jeho odvozeného práva užívání bytu rodiče dovolává“*
32. Nejvyšší správní soud přitom v uvedeném rozsudku výslovně připustil aplikovatelnost těchto závěrů nejen na případy nezletilého dítěte, ale i na případy tzv. nezaopatřeného dítěte. Uvedl, že *„tímto prokázáním však dle výše uvedených závěrů není v žádném případě pouze obecné zjištění, že dítě je nezletilé (případně nezaopatřené) a otec – odhlašovatel má vůči němu vyživovací povinnost. K účinnému zpochybnění odvolání souhlasu otce s odvozeným užíváním bytu jeho dítětem je třeba prokázat skutečnosti, které dle zákona o rodině brání tomuto právnímu úkonu, tedy zejména osvědčení, že dítě nemá zajištěno bydlení a dotýčný rodič je povinen mu toto zajistit, a to konkrétně formou udělení (či zachování) souhlasu k odvozenému užívání bytu, ve kterém žije“*.
33. Městský soud v Praze se v logice uspořádání žalobních bodů nejprve zabýval námitkami poukazujícími na nepřezkoumatelnost Napadeného rozhodnutí, neboť pouze u přezkoumatelného rozhodnutí lze v zásadě vážit důvodnost uplatněných námitek. Žalobce námitku nepřezkoumatelnosti Napadeného rozhodnutí spojoval především s tím, že správní orgán prvního stupně v Prvostupňovém rozhodnutí nevypořádal s námitkami poukazujícími na závěry vyslovenými Nejvyšším správním soudem v jiném rozhodnutí, na které žalobce správní orgán prvního stupně upozornil předtím, než správní orgán prvního stupně Prvostupňové

rozhodnutí vydal. Žalobce pak rovněž brojil proti nedostatečnému vypořádání jeho procesní argumentace vycházející z právního názoru vyjádřeného v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 10. 2013, čj. 9 As 121/2012 - 47, jakkoli v tomto směru výslovně nevznášel námitku nepřezkoumatelnosti Napadeného rozhodnutí pro nedostatek důvodů.

34. Soud ze správního spisu ověřil, že žalobce v odvolání proti Prvostupňovému rozhodnutí mj. nesouhlasil se závěry správního orgánu prvního stupně o irelevanci právního názoru vysloveného v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 10. 2013, čj. 9 As 121/2012 - 47, pro nyní posuzovanou věc. Zpochybňoval závěr správního orgánu prvního stupně o překonání uvedeného názoru v důsledku „názorového posunu“ plynoucího z rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 4. 2013, sp. zn. 1 As 143/2012, s argumentem, že naposledy uvedené rozhodnutí vylo vydáno dříve, než žalobcem akcentovaný rozsudek devátého senátu Nejvyššího správního soudu. Žalobce přitom v odvolání poukazoval na to, že Nejvyšší správní soud v rozsudku čj. 9 As 121/2012 - 47 zdůraznil, že v některých krajních případech může právo strpění pobytu dítěte v domě rodičů založit i zvláštní zákon, především zákon o rodině (dnes občanský zákoník), přičemž v něm upravené vztahy mohou v určitých situacích znemožnit rodičům odvolat souhlas s užíváním jejich bytu pro děti, které nemají možnost jinak uspokojit svoji potřebu bydlení. Ve světle závěrů vyložených v uvedeném rozhodnutí potom poukazoval na důvody, pro které byl přesvědčen, že osoba zúčastněná na řízení nebyla se zřetelem k pravidlům vyplývajícím z občanského zákoníku oprávněna odvolat souhlas s užíváním bytu žalobcem, přičemž poukazoval na to, že nemá možnost své bytové potřeby uspokojit jinak, resp. že není schopen si své bytové potřeby zajistit sám, a to i se zřetelem k tomu, že osoba zúčastněná na řízení vůči němu vyživovací povinnost neplní.
35. Nejvyšší správní soud v minulosti opakovaně k otázce nepřezkoumatelnosti správních rozhodnutí judikoval, že nevypořádá-li se správní orgán v rozhodnutí se všemi uplatněnými námitkami, způsobuje to nepřezkoumatelnost rozhodnutí spočívající v nedostatku jeho důvodů. Z ustálené judikatury správních soudů vyplývá, že z odůvodnění rozhodnutí musí být seznatelné, proč správní orgán považuje námitky účastníka za liché, mylné nebo vyvrácené, které skutečnosti vzal za podklad svého rozhodnutí, proč považuje skutečnosti předestřené účastníkem za nerozhodné, nesprávné nebo jinými řádně provedenými důkazy vyvrácené, podle které právní normy rozhodl a jakými úvahami se řídil při hodnocení důkazů. O nepřezkoumatelnost pro nedostatek důvodů se jedná rovněž i v případech, kdy správní orgán opomněl vypořádat některou z uplatněných námitek. Stejně tak se Nejvyšší správní soud opakovaně vyjádřil k problematice nepřezkoumatelnosti pro nedostatek skutkových důvodů. Skutkovými důvody, pro jejichž nedostatek je možno rozhodnutí zrušit pro nepřezkoumatelnost, jsou přitom takové vady skutkových zjištění, která utvářejí rozhodovací důvody, typicky tedy tam, kde správní orgán opřel rozhodovací důvody o skutečnosti v řízení nezjišťované, případně zjištěné v rozporu se zákonem anebo tam, kdy není zřejmé, zda vůbec nějaké důkazy v řízení byly provedeny. Městský soud v Praze v tomto směru pro stručnost odkazuje na závěry vyjádřené mj. v rozsudcích Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 12. 2003, čj. 2 Ads 58/2003 - 75, ze dne 29. 7. 2004, čj. 4 As 5/2003 - 52, ze dne 18. 10. 2005, čj. 1 Afs 135/2004 - 73, č. 787/2006 Sb. NSS, ze dne 14. 7. 2005, čj. 2 Afs 24/2005 - 44, č. 689/2005 Sb. NSS, ze dne 25. 5. 2006, čj. 2 Afs 154/2005 - 245, ze dne 17. 1. 2008, čj. 5 As 29/2007 - 64, či ze dne 8. 4. 2004, čj. 4 Azs 27/2004 - 74).
36. Uvedený přístup vychází z ustálené rozhodovací praxe Ústavního soudu (např. nález Ústavního soudu ze dne 20. 6. 1996, sp. zn. III. ÚS 84/94, uveřejněný pod č. 34 ve svazku č. 3 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu, nález Ústavního soudu ze dne 26. 6. 1997, sp. zn. III. ÚS 94/97, uveřejněný pod č. 85 ve svazku č. 8 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu, nález Ústavního soudu ze dne 11. 4. 2007, sp. zn. I. ÚS 741/06, či nález Ústavního soudu ze dne 17. 12. 2008, sp. zn. I. ÚS 1534/08), podle níž jedním z principů, které představují součást práva na řádný a spravedlivý proces, jakož i pojem právního státu (čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, čl. 1 Ústavy), jež vylučuje libovůli při rozhodování, je i povinnost orgánů veřejné moci svá

rozhodnutí řádně odůvodnit. Ústavní soud v této souvislosti výslovně zdůrazňuje, že rovněž právo na řádné přezkoumatelné odůvodnění rozhodnutí orgánů veřejné moci, včetně rozhodnutí správních orgánů, je součástí práva na spravedlivý proces zaručeného čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 14. 10. 1999, sp. zn. III. ÚS 35/99). Řádné odůvodnění rozhodnutí včetně vypořádání námitek a skutečností uváděných účastníkem je tak podle Ústavního soudu nezbytnou zárukou proti libovůli v rozhodování, která je neslučitelná s principem demokratického právního státu (srov. např. nálezy Ústavního soudu ze dne 29. 3. 2011, sp. zn. III. ÚS 3606/10). Evropský soud pro lidská práva a národní soudy přitom konstantně judikují, že právo na obhajobu a právo na přezkoumatelné odůvodnění je imanentní součástí práva na spravedlivý proces.

37. Ze shora uvedeného judikatorního rámce tedy jednoznačně a nadevší pochybnost vyplývá, že z odůvodnění rozhodnutí musí být zřejmé, jaký skutkový stav vzal správní orgán za rozhodný a jak uvážil o pro věc zásadních skutečnostech a uplatněných námitkách účastníka řízení, resp. jakým způsobem postupoval při posuzování těchto skutečností. Uvedené pak musí nalézt svůj odraz v odůvodnění dotčeného rozhodnutí. Podle rozhodovací praxe Nejvyššího správního soudu je tomu tak právě proto, že jen prostřednictvím odůvodnění lze dovodit, z jakého skutkového stavu správní orgán vyšel a jak o něm uvážil. Současně musí být z odůvodnění rozhodnutí patrné, jak se správní orgán vypořádal se vznesenými námitkami a k nim se vztahující zásadní argumentací. Ponechat stranou nelze ani okolnost, že odůvodnění rozhodnutí v podstatě předurčuje možný rozsah opravného prostředku vůči němu ze strany účastníků řízení. Pokud tedy rozhodnutí vůbec neobsahuje odůvodnění vypořádání některé z námitek nebo nereflextuje na námitky uplatněné účastníkem řízení a zásadní argumentaci, o kterou se opírají, musí mít podle Nejvyššího správního soudu nutně za následek jeho zrušení pro nepřezkoumatelnost (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 4. 2015, čj. 7 As 55/2015 - 29).
38. Soud konstatuje, že žalovaný se nade vší pochybnost k výše identifikovaným námitkám vzneseným v odvolání proti Prvostupňovému rozhodnutí věcně nevyjádřil a v odůvodnění Napadeného rozhodnutí k nim žádné konkrétní závěry neuvedl. S žalobcem předestřenou argumentací se fakticky vypořádal toliko poukazem na to, že rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 10. 2013, čj. 9 As 121/2012 - 47, se týkal zrušení údaje o místě trvalého pobytu nezletilého dítěte. Jak však soud zdůraznil výše, Nejvyšší správní soud v uvedeném rozhodnutí obecně připustil existenci případů, v nichž není dle Nejvyššího správního soudu rodič oprávněn odvolat souhlas s odvozeným užíváním bytu jeho dítětem, a to s ohledem na specifické povinnosti vyplývající ze zákona o rodině, resp. z dnes účinného občanského zákoníku. Současně přitom výslovně připustil relevanci těchto závěrů nejen ve vztahu k nezletilému dítěti, ale i k dítěti nezaopatřenému, tedy pro situaci, v níž se dle svých tvrzení nacházel žalobce.
39. Pokud pak žalobce svou procesní argumentaci v průběhu správního řízení soustředil právě na akcentaci důvodů naplňujících dle jeho přesvědčení předpoklady, při jejichž splnění není dle rozhodovací praxe Nejvyššího správního soudu rodič oprávněn bez dalšího odvolat souhlas s odvozeným užíváním bytu jeho dítětem, byly správní orgány povinny se s uvedeným okruhem otázek přezkoumatelným způsobem vypořádat. Této povinnosti však nedostály. Zatímco správní orgán prvního stupně se v odůvodnění Prvostupňového rozhodnutí omezil na ve zjevném rozporu se skutečností jsoucí závěr o překonání názorů vyslovených v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 10. 2013, čj. 9 As 121/2012 - 47 ve skutečnosti dříve vydaným rozsudkem téhož soudu ze dne 10. 4. 2013, čj. 1 As 143/2012 - 38, žalovaný v tomto směru pochybení správního orgánu prvního stupně nijak nenapravil a omezil se ve svém důsledku toliko na výše zpochybněný závěr o irelevanci závěrů vyslovených v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 10. 2013, čj. 9 As 121/2012 - 47, pro případ žalobce. V žádném ohledu se tedy nevypořádal se samotným jádrem procesní argumentace žalobce, který své právní posouzení opíral právě o jím tvrzené specifické okolnosti případu, které dle jeho názoru odpovídaly situaci, kterou měl na mysli Nejvyšší správní soud v naposledy uvedeném rozsudku. Závěry žalovaného

se s uvedenými námitkami zcela míjí a nepředstavují v rozporu s výše popsányi judikatorními mantinely adekvátní reakci na procesní obranu žalobce.

40. Žalovaný nadto tento svůj chybný závěr k předmětným odvolacím námitkám doplnil o zjevně vnitřně rozporné tvrzení, když na jedné straně konstatoval, že „*vyživovací povinnost a právo na výživné nejsou součástí rodičovské odpovědnosti a jejich trvání nezávisí na nabytí zletilosti ani svéprávnosti*“, avšak současně uzavřel, že „*jelikož rodičovská odpovědnost zaniká nabytím plné svéprávnosti dítěte, nejsou tak rodiče povinni zletilému dítěti poskytovat bydlení*“. Žalovaný tedy zatížil své rozhodnutí vadou nepřezkoumatelnosti i v tomto ohledu, když na jedné straně správně vyjmul vyživovací povinnost z režimu rodičovské zodpovědnosti, aby však současně vzápětí paušálně bez jakéhokoli odůvodnění uzavřel, že pokud rodičovská odpovědnost zaniká nabytím plné správnosti (resp. zletilostí), nejsou rodiče povinni poskytovat zletilému dítěti bydlení.
41. Za situace, kdy žalovaný k uvedenému komplexu námitek, na nichž žalobce od počátku konzistentně stavěl svou procesní argumentaci, jiné závěry neuvedl, omezil se tedy žalovaný při vypořádání odvolacích námitek *de facto* toliko na (i.) chybný závěr o nepoužitelnosti závěrů vyslovených v rozsudku Nejvyššího správního soudu 23. 10. 2013, čj. 9 As 121/2012 – 47, založený na chybném východisku o jejich aplikovatelnosti toliko pro případy nezletilých dětí, a na (ii.) zjevně vnitřně rozporný závěr o zániku povinnosti rodičů poskytovat dítěti bydlení dosažením zletilosti, resp. plné svéprávnosti.
42. Se zřetelem ke shora rekapitulovaným judikatorním závěrům, od nichž soud neshledal důvodu se v posuzované věci jakkoli odchylovat, nezbylo soudu než uzavřít, že žalovaný v této části zatížil Napadené rozhodnutí vadou nepřezkoumatelnosti pro nedostatek důvodů.
43. Soud pak pro úplnost uzavírá, že doplnění argumentace žalovaným v rámci soudního řízení v jeho vyjádření k podané žalobě v souladu s ustálenou rozhodovací praxí Nejvyššího správního soudu nebylo způsobilé shora popsané vady Napadeného rozhodnutí zhojit.
44. Soud pak musel žalobci přisvědčit i v jeho druhé námitce, kterou žalobce poukazoval na to, že se správní orgán prvního stupně nijak nevypořádal s jeho argumentací předestřenou v jeho vyjádření doručeném správnímu orgánu prvního stupně v den vydání rozhodnutí.
45. Soud ze správního spisu ověřil, že žalobce skutečně v reakci na průběh ústního jednání dne 30. 5. 2016, jehož obsah je zachycen v protokolu z téhož dne pod čj. P09 26254/16/49, podáním ze dne 30. 5. 2019, doručeným správnímu orgánu prvního stupně v 10:32 hodin, poukazoval na nutnost zohlednění soukromoprávních předpisů rovněž dle dalšího rozsudku Nejvyššího správního soudu, a to rozsudku ze dne 27. 9. 2006, čj. 2 As 50/2005 – 53, jehož závěry požadoval v řízení reflektovat.
46. Správní orgán prvního stupně se však v odůvodnění Prvostupňového rozhodnutí o předmětném podání vůbec nezminil a s argumentací v něm uvedenou včetně poukazu na označené rozhodnutí Nejvyššího správního soudu se nijak nevypořádal.
47. K odpovídající odvolací námitce pak žalovaný v odůvodnění Napadeného rozhodnutí toliko stručně podotknul, že po skončení dokazování v rámci ústního jednání dne 30. 5. 2016 měl správní orgán prvního stupně již dostatek podkladů pro vydání rozhodnutí ve věci samé, žalobce byl s těmito podklady před vydáním rozhodnutí seznámen a neměl k dané věci dalších námitek. Správní orgán prvního stupně proto poté podle žalovaného vyhotovil rozhodnutí ve věci, které téhož dne doručil do datové schránky žalobce. Tímto jednáním tak nebyla podle žalovaného žalobci způsobena žádná újma, navíc tento důkaz není ani důkazním prostředkem ve smyslu § 51 zákona správního řádu, přičemž správní orgán není návrhy účastníků řízení vázán.
48. Soud zdůrazňuje, že z ustálené rozhodovací praxe správních soudů plyne rovněž povinnost správního orgánu vypořádat se s argumentací předestřenou účastníkem řízení do okamžiku vydání rozhodnutí. Správní orgán prvního stupně tak byl povinen vyjádřit se přezkoumatelným

způsobem rovněž k doplnění procesní argumentace žalobce předestřené v jeho podání, které (jak žalovaný ostatně nezpochybňuje) obdržel předtím, než bylo Prvostupňové rozhodnutí vydáno (§ 71 odst. 2 písm. a) správního řádu).

49. Soudu přitom není zřejmé, z jakého důvodu pak nepřistoupil k vypořádání této argumentace žalovaný v odůvodnění Napadeného rozhodnutí, zvláště pak za situace, kdy žalobce v podaném odvolání na uvedený nedostatek poukazoval. Závěr žalovaného o ukončení dokazování a o postačujícím množství podkladů pro rozhodnutí není v žádném ohledu dostatečným podkladem pro závěr o absenci povinnosti vypořádat se přezkoumatelným způsobem se všemi námitkami, které účastník řízení do okamžiku vydání rozhodnutí vznesl. Správní orgán prvního stupně tomuto požadavku nedostál, s uvedenou procesní argumentací se nevypořádal ani nespécifikoval, z jakých důvodů byl přesvědčen o její irelevanci pro posuzovanou věc. Žalovaný pak tuto vadu v řízení o odvolání proti Prvostupňovému rozhodnutí nenapravil.

VI. Závěr a náklady řízení

50. Na základě všech shora uvedených skutečností soud Napadené rozhodnutí žalovaného pro nepřezkoumatelnost podle ust. § 76 odst. 1 ve spojení s § 78 odst. 1, 3, 4 s. ř. s. zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení. V dalším řízení zohlední žalovaný při rozhodování o odvolání proti Prvostupňovému rozhodnutí závěry vyslovené výše v bodech 29 – 49 tohoto rozsudku a vypořádá se přitom přezkoumatelným způsobem s námitkami, které žalobce v rámci své procesní argumentace vznesl a případně v návaznosti na tento rozsudek dále doplní. Přezkoumatelným způsobem se přitom vypořádá především s žalobcem předestřenou argumentací týkající se tvrzené nemožnosti odvolání souhlasu osoby zúčastněné na řízení s odvozeným užíváním bytu žalobcem, a to na skutkovém půdorysu řešené věci. Přitom zohlední skutkový stav zjištěný k okamžiku jeho rozhodování.
51. Právním názorem soudu vysloveným v tomto rozsudku je žalovaný v dalším řízení vázán (ust. § 78 odst. 5 s.ř.s.).
52. Výrok II. o náhradě nákladů řízení je odůvodněn ustanovením § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobce měl ve věci úspěch, proto mu soud přiznal náhradu nákladů řízení. Tu však představuje toliko zaplacený soudní poplatek ve výši celkem 3 000 Kč.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

V Praze dne 5. srpna 2019

JUDr. Ing. Viera Horčicová v.r.
předsedkyně senátu